

Ilinca BERNEA

Numele tău și alte erezii

Pe muchie

roman

POLIROM
2017

Cuprins

Cuțitul

<i>Deep England</i>	7
1578 După bătălia de la Zivin / Eyālet-i Èildir / Georgia.....	10
<i>Kinky stuff</i>	17
Tulburări și turbulențe interconfesionale.....	27
Clopoței în lumina lunii.....	45

Curva ta

<i>London Mistique</i>	57
Mehr și minunatele lui neveste.....	71
Împărăția mea.....	79
Ginecologie și geografie.....	92
În fața oglinzii.....	99

Islamofobie

Trădări și Trădători.....	117
<i>Ars amandi</i>	130
Plăcerile interzise.....	133
<i>Non idem Est</i>	146
În balanță.....	164

Căsnicia britanică

Labirintul	183
Diaspora turcească	185
Căsnicia britanică.....	201
Numele tău scris cu sânge	213
Ieșirea din labirint.....	239

Credință

Ancheta	243
Străina.....	255
Foamea.....	269
Dușmani	280
Lanțul slăbiciunilor	291

Zile însorite

Tărâmurile natale ale lui Epicur.....	297
Online	313
La capătul drumului	319
Ezități	339
Control	346

Cuțitul

Deep England

Aprilie 2016

Cum vin dinspre centru, trebuie să o iau la dreapta înainte de pod. Nu înțeleg de ce mă rățesc mereu pe drum drept într-un orașel atât de simplu alcătuit. E adevărat că totul e înverzit, iar explozia de flori și verdeață a invadat fațadele caselor. Anglia, la mijloc de aprilie, e cel mai verde loc din Europa. Iar în zilele însorite splendoarea îți ia ochii. Fac cale întoarsă vreo 500 de metri, după ce îmi dau seama că am depășit intrarea pe străduță.

Helma e omul-orchestră. Dezinvoltura cu care face într-o zi cât alții într-o săptămână și parcimonia cu care își drămuiește timpul ar lăsa paf pe oricine nu știe că e nemțoaică. Aparențele n-o trădează cu una, cu două. Mai ales că, fizic, e mlădioasă și senzuală, are niște ochi albaștri senini, o siluetă de balerină și o agilitate în gesturi de ierbivoră de munte. Are o mină neașteptat de vioaie pentru cineva care doarme cel mult trei-patru ore pe noapte. M-a cazat în camera cu pianul și cu un perete-fereastră prin care văd întreaga grădină. „Mi-ai văzut petuniile?” „Da, Helma. Minunate!” „Nu-i așa că sunt splendide și daliile mele sălbatice? Dar de cârciumărelele mele ce zici? Dar de minunatele mele tuberoze?” Grădina e integral creația ei. Când a închiriat casa, curtea era în paragină, de aceea pronumele posesiv apare cu atâta ostentație în fiecare exclamație. Când pun capul pe pernă se aud greierii atunci când nu răzbat din camera vecină exercițiile de digitație

nocturne ale bunei mele prietene. Am înregistrat-o odată exersând o lucrare a lui Chopin fără să îi spun. Tehnic vorbind, e o pianistă puțin peste medie, dar în ce privește interpretarea e un înger. Ea nu ne are decât pe mine și pe Sigmund, prietenul ei din copilărie, mai apropiați. În rest, e o mizantropă cu vocație, după cum ea însăși se recomandă.

N-am mai văzut în nicio altă casă atâta dezordine și iubire, e anarhie curată, după spusele ei, fiecare face ce vrea, când vrea. Așa se explică faptul că te poți pomeni, pe la 11 noaptea, când dai să îți tragi pijamaua pe tine, cu trei puștani de liceu venind dinspre pădure prin grădină și trecând prin camera cu pianul, îndreptându-se spre scările care duc la mansarda unde locuiește copila artistei, Nora, într-o odaie cu mobilă albă, excentrică și suavă, făcută de Helma, cu mâinile ei de pianistă.

Domnește o fericire în acea casă pe care o poți aproape palpa. Helma e yoghină. Uneori, pe la orele amiezii, dacă are câteva minute libere, se întinde pe covor și trage un pui de somn sau se așază în cap, ca să se odihnească.

Când dă lecții de pian, mă mut cu geamantanul în dormitorul indian. E încântător să vezi o cameră ticsită cu cadouri de la tine. Cel puțin trei șiraguri de mărgele, o duzină de broșe, brățări și inele, trei tablouri, cutii pictate de mine, toate se integrează organic în decor, constat cu mulțumire. Mut pantalonii de lucru ai francezului pe fotoliul de lângă oglindă și mă instalez în bârlogul lui. Când vorbesc de iubitul ei și zic *francezul*, se amuză, pentru că și eu sunt franțuzoaică pe ici, pe colo, un strop, cât îi șade bine unui român din clasa de mijloc cu multă școală făcută în zadar.

Helma mă pune să îi aduc din grădină ștevie, măghiran, praz, mărar și leuștean. Nu sunt sigură că pot face diferența între leuștean și pătrunjel, așa că merg la risc. Curăță cartofii fierți în coajă cu niște gesturi sigure, mânuiește cuțitul ca un adevărat fachir, remarc. Am o obsesie legată de cuțite și de simbolurile asociate lor. Cuțitul e un element despărțitor, taie, are muchii ascuțite, rănește. Cuțitul poate fi linia

de demarcație dintre două realități posibile. O tăietură poate însemna o decizie ireversibilă. Însoțită de o rană și de durere. Un mânuitor de cuțite trebuie să aibă sânge rece, să facă față contactului cu sângele. Însăși expresia *living on the edge* îmi aduce în minte imaginea unui cuțit. Duritate, strălucire, fascinația riscului. Cuțitul chirurgului poate salva vieți.

— Ăsta nu e leuștean, e trifoi, râde Helma. O să mâncăm salată după gustul iepurilor.

Salata arată nemțește și e delicioasă. Ultima oară am mâncat așa ceva în Baden-Baden. Meniul principal e tot verde: cu broccoli, fasole, mazăre, dovlecei gătiți la abur și pesto.

A fost o zi încărcată, Helma a dat cinci ore de meditații, am făcut piața în orașul vecin, am dat o fugă prin câmp, cu mașina, vreo 7 mile, ca să ajungem la o seră de unde pianista mea să-și aleagă răsaduri de castraveți, și m-a apucat panica în mașină când am realizat că nu băusem apă de aproape 18 ore.

— Rezistă, o să fii bine, vei supraviețui, m-a încurajat nemțoaica și am rezistat.

După ce am băut ca o cămilă, m-a rugat să îi plimb câinele. Nu, asta nu! Pe cât de încântători i-am găsit pe pisoiașii care abia făcuseră ochi și pe care trebuia să îi sustrag ba din cadă, ba de sub pernă, ba din valiză, pe-atât de antipatic îmi era Marthy, cu respirația lui împruțită și cu obsesia de a se culca lângă mine și de a-mi linge mâinile. Mirosul de câine e dezgustător. Iar atunci când se apropia cu botul de obrazul meu mă apuca fandaxia. „Nu! Nu mai bine studiez eu la pian și îl plimbi tu?“, am îndrăznit să glumesc. Dar nu era de glumă, avea un recital în două zile care chiar trebuia pregătit. Nu mi-a dat lesă, ci doar o pungă cu biscuiți canini cu care urma să îl ademenesc, dacă era să se îndepărteze prea mult, mi-a indicat drumul prin fundul curții spre pădure și a trebuit să îmi iau misiunea în primire. Nemții, credeam eu pe atunci, sunt cel mai greu de refuzat sau înduplecat. Între timp, am descoperit neamuri și mai aprige.

1578 După bătălia de la Zivin / Eyâlet-i Èildir / Georgia

Ultimele fâșii de lumină stacojie fură înfulecate de întuneric, iar noaptea se așternu ca un voal de smoală peste pământul care fumega încă și peste valea din care răzbăteau gemetele muribunzilor, amestecate cu furnăitul cailor în agonie și cu țipetele vulturilor dând târcoale leșurilor. Mirosul greu al măruntaielor putrezite împrăștiat pe front însoțea răsuflarea aceluia freamăt sinistru de sub giulgiul nocturn. Întregul câmp de bătălie îi păru lui Mehr un animal uriaș care se zbătea, implorându-i, parcă, ajutor. Dacă ar fi putut să oprească acel spectacol al morții cumva, să anuleze totul printr-o rugăciune, să facă să dispară dintr-odată toate vaietele și tot acel supliciu al cărnii și al sângelui vărsat în numele gloriei Semilunei! Îi trecu prin gând că i-ar fi fost mai ușor dacă s-ar fi aflat el însuși printre răniții care zăceau în iarbă, durerea fizică l-ar fi împiedicat să simtă chinul neputinței și frigul pe care i-l împrăștia în oase și în viscere imaginea acelor nefericiți pe care sorții aleseseră să îi trimită în acele ore în rai sau în iad. Se întrebese adeseori dacă era, într-adevăr, posibil ca toți necredincioșii să ajungă în iad. De vreme ce trăiseră în legea altor credințe și nu avuseseră ocazia să cunoască sfintele învățături ale Profetului, cum ar fi putut fi osândiți pentru necredință? Oare nu prin voia lui Allah se întâmplau toate pe pământ? Nu trăiam toți sub aceleași stele? Iar dacă El lăsase atâtea neamuri, triburi, obiceiuri și credințe să existe, nu era asta, oare, cu un rost? Legile firii

nu erau aceleași pentru toți? De ce n-ar fi fost și cele ale sufletului? Fusesse o zi senină, de o frumusețe stranie, desprinsă, parcă, dintr-o altă lume, o zi a cărei lumină îi amintea de verile copilăriei petrecute pe țărmul Mării Negre. De când fusesse uns *ameji*¹ și tălmaci de limbi, după bătălie, la lăsarea nopții, aștepta să adoarmă gărzile, se strecura afară din cort și le șoptea rugăciuni muribunzilor din tabăra dușmanilor. Dacă deveneau musulmani în ultima clipă aveau, poate, o șansă să ajungă în rai.

Trebuia să umble cu grijă, nu cumva să fie zărit de vreunul dintre ienicerii de pază; dacă ar fi fost prins îngrijindu-se de adversari, nu doar el, ci și fratele lui, Aden, ar fi avut de îndurat pedepse crunte și, cu siguranță, și-ar fi pierdut amândoi slujbele, fiind declarați trădători. Aden, care era comandant de cavalerie și avea ceva trecere la curtea sultanului, aranjase ca Mehr să fie numit în funcție și să-l poată însoți în campaniile militare.

Despre sultanul Murad al III-lea, care venise la tron de patru ani, se zvonea că-i plăceau mai mult curmalele, vinurile de Burgundia și prafurile din Indii decât învățăturile Profetului, că se arăta destul de riguros, ce-i drept, în respectarea sfintelor scripturi, când era vorba de păcatele supușilor, dar predispus la interpretări dintre cele mai ingenioase, când era vorba de păcatele proprii. Unii dintre viziri și eunuci vorbeau că ar fi avut curajul unui struț și voință deameleon, că avea o chemare pentru chiolhanurile cu mese copioase și că aprecia mai cu seamă dulciurile pe bază de fistic și de smochine, dansurile și compania filfizonilor, a acelor târâie-brâu spilcuiți din tagma artiștilor. Renașterea izbucnise ca o epidemie în vestul Europei, corupând curțile marilor regate și aristocrația, și se pare că microbul îl atinsese și pe sultanul care trăia înconjurat de tălmăcitori de vise, astrologi, saltimbanci și bufoni, fiindcă era mai preocupat de secretul sticlei venețiene și de taina fabricării rachiului

1. Funcție în Imperiul Otoman pentru cel care primea petiții.

scoțian decât de soarta armatelor sale. Se pare că avea o slăbiciune pentru cadănele cu pielea foarte albă, iar gurile cele mai slobode şușoteau cum că domnia o lăsase pe mâna femeilor seraiului, ceea ce nu era chiar cel mai rău lucru cu putință, căci acestea se arătaseră mai pricepute în buna orânduire a imperiului decât se dovedise el vreodată. Nu participa niciodată personal la campaniile militare, își lăsa beii să ia toate deciziile importante și să cârmuiască oștirile și populațiile cucerite după bunul lor plac.

Mehr nu putea suferi acest cuvânt: dușman. Oamenii, care trăiau pe alte meleaguri, cu care ai fi putut trăi în armonie dacă îi lăsaai în plata Domnului, neamuri din care se trăgeau negustori și vraci cu care împărțeai același soare, aceeași pâine și aceeași apă, în marile cetăți, se prefăceau dintr-odată în dușmani dacă pământurile lor de baștină erau vizate de ambițiile vreunui sultan. Poporul lui era unul de prădători, iar dușmanii erau, de fapt, nevinovații sacrificați Semilunei, dar el nu se simțea un animal de pradă. O parte dintre ieniceri erau neamuri cu cei pe care erau nevoiți să-i ucidă în bătălii. Ce fel de dușmani erau ei cu așa-zișii inamici? Oare nu învățau trădarea încă din copilărie, când erau antrenați să lupte împotriva celor care le fuseseră frați sau să îi privească, dintr-odată, ca pe niște străini? El însuși se simțea, într-o câțva, un venetic în lumea otomană, nu atât pentru că bănuise că știau și spuneau adevărul slugile pe care le surprinsese vorbind în casa tatălui său, pe când avea cinci ani, despre faptul că mama lui nu fusese cea de-a doua soție a acestuia, ci o sclavă sârboaică, o femeie de o frumusețe care ar fi făcut să se îmbolnăvească de invidie orice cadână de la curte și care murise la naștere, cât pentru că el însuși simțea că nu-și găsește rostul pe acele meleaguri și printre acei oameni... Era evident că avea alt sânge, era singurul blond dintre frații lui și avea un caracter mai blând. N-avea aceeași plăcere pe care o aveau ei să se întreacă în încercările cu arcul sau în mânuirea cuțitului, iar acesta ar fi putut fi un semn că nu avea întru totul sânge otoman.

Deși nu se dădea în vânt după jocurile violente și evita conflictele și bătăile, avea forță în brațe și agilitate în mișcări, gesturi rapide de apărare. De vreo câteva ori sărise în apărarea fratelui său preferat, Abdul, care, deși era cu un an mai mare, era sfrijit și fără prea multă vlagă, și atunci reușise să-și spele rușinea răpunând la pământ doi dintre vlăganiii cei mai temuți de pe ulița unde crescuseră. Dar ceea ce îl făcea să se simtă în exil în cetatea Istanbulului era faptul că suferea de un alean după nu se știe ce, ca și cum o parte din sufletul lui ar fi fost surghiunită la mii de leghe distanță sau ar fi plutit în derivă, ca o corabie naufragiată, pe deasupra unui hău dureros. Vâzându-l mereu tăcut și cam însingurat, adeseori căzut pe gânduri, tatăl lui îl întrebă ce anume îl tulbură, dar băiatul nu știu să răspundă. Fiind *alai bey*¹, tatăl își putu permite să cheme cei mai renumiți vraci să îl consulte și toți îl declarară bolnav de melancolie și îi prescriseră diverse remedii din tincturi dintre cele mai exotice, preparate prin toate colțurile lumii, dar niciunul nu se dovedi a fi în măsură să îi aducă, dacă nu vindecarea, măcar o alinare. Cu vârsta, Mehr învăță să-și ascundă melancolia, însă nu și de privirea pătrunzătoare a primei lui soții, Hayal, care reușise să-i deslușească tristețea încă de când îl zărise pentru prima dată în casa unor rude îndepărtate comune, în pofida strădaniilor lui de a glumi din orice. Prezența ei, plină de farmec, blândețe și voioșie, reuși să-i încălzească inima o vreme și să i-o facă să tresalte, iar seninătatea ei se dovedi capabilă să-l țină, preț de vreo doi ani, într-o stare de mulțumire și tihnă în care se arătă mai întreprinzător și mai plin de voință decât îi stătuse în fire până o cunoscuse, dar din care alunecă din nou în preajma vârstei de treizeci de ani. Preocupările lui erau mereu legate de ceea ce se întâmpla în afara granițelor imperiului, își petrecuse prima tinerețe închis în biblioteci, studiind limbile, obiceiurile, credințele și istoria altor neamuri

1. Colonel de cavalerie în armata otomană.

europene. Așa ajunsese unul dintre cei mai buni tălmaci de limbi din Istanbul. Nu se simțea deloc străin de cei cărora ajunsese să le cunoască nu doar graiul, ci și felul de a fi și înțelege lumea, de toți acei evrei, arabi, maghrebieni, bulgari, croați, români, venețieni, francezi care se perindau prin talciocul și pe ulițele Istanbulului, ci mai degrabă străin de propria lui viață, de parcă un rău fără nume i-ar fi măcinat sufletul, împiedicându-l să trăiască în prezent. Boala melancoliei, cu care ajunsese să conviețuiască, îl părăsea temporar atunci când studia sau când își lipea trupul de cel al unei femei, mai ales atunci când se îndrăgostea de câte o frumoasă necunoscută, dar devenea chinuitoare atunci când avea de a face cu cruzimea și cupiditatea semenilor, în zori sau în amurg și în preajma câmpurilor de luptă. Uneori, rugăciunile îi ușurau sufletul, dar nu se întâmpla întotdeauna. N-ar fi îndrăznit să vorbească nimănui despre aceste frământări, poate doar soției lui, Meryem, cea de-a doua, al cărei suflet milos i-ar fi tolerat slăbiciunea și i-ar fi înțeles măhnirea.

Două gărzi moțâiau la intrarea în cort, cu tâmpilele sprijinite de stâlpii de lemn ai cortului și cu degetele răsfirate peste tecile iataganelor. Mehr înaintă cu băgare de seamă spre grajdul de campanie unde se aflau gălețile cu apă destinate oștenilor și animalelor. Înșfăcă două găleți și se îndreptă, mai întâi cu pași grăbiți, până ieși din împrejurimile corturilor, apoi cu inima strânsă și cu lentoarea cuiva care înainta printr-o mlaștină spre animalul uriaș din vale, care se zvârcolea pe sub pânza întunericului. Ducea cu el mereu o ploscă din piele de cămilă, în care ținea rachiul englezesc din cel mai tare, luat de la un negustor din Istanbul, și niște săruri olandeze, despre care se spunea că, odată inhalate, îți dezvăluiau misterele raiului. Mai purta cu el, într-o butelcă, un suc făcut din mandragoră, despre care știa că alină orice durere. Nu îndrăznise niciodată să se atingă de aceste leacuri pentru că vracii de la care le procurase îl avertizaseră în privința pericolului de a-și pierde

Respect pentru oameni și cărți

acuitatea simțurilor. Are cu el un *khanjar* pe care îl împlântă în pieptul cailor muribunzi, ca să le curme chinul. I-a fost greu să ucidă un animal, chiar știind că în felul acesta îl eliberează. Prima oară a făcut-o când avea doar 20 de ani, în deșertul tunisian. Un câine scheletic, care nu se mai putea ține pe picioare, l-a privit stăruitor în ochi, implorându-l să-l cruțe de suferință. O forță venită parcă de dincolo de el i-a condus mâna atunci când i-a înfipt în piept cuțitul și i s-a părut că animalul îi mulțumește. Ochii aceia l-au urmărit ani la rândul și l-au făcut să-și riște cariera și reputația, ba chiar viața, alinând sau punând capăt durerii dușmanilor ale căror măruntaie împrăștiate pe câmpurile de bătălie erau menite să hrănească jivinele pământului și orgoliile sultanilor. Se aplecă asupra unui muribund cu picioarele sfârtecate de tun și-i dădu să bea apă, șoptindu-i la ureche o rugăciune. Poate că Allah avea să îl primească, totuși, în rai. Nu cunoștea graiul georgienilor. Limba lor nu avea nimic în comun cu cele cunoscute de el și nici cu altele europene. Avea un sunet cald și armonios, care amesteca în chip melodios, cu moderație, vocale și consoane. Fiecare limbă are o muzică a ei, dar cea georgiană conținea, parcă, ecourile unei lumi străvechi pe care și-o imagina scăldată într-o lumină sidefie și care îi părea, în mod straniu, familiară. Cel lângă care îngenunchease era un băiat tânăr, n-avea mai mult de 18 ani. Auzise, în talciocul din Istanbul, un fachir indian vorbind despre o licoare făcută din cucută și alcool, care putea îndepărta durerea fără să ucidă, dacă era întrebuințată în cantitatea adecvată: nu mai mult de patru-cinci picături. Membrele îi amorțeau, ca prin farmec, iar trupul devenea rigid și fără simțire. În Anglia, auzise că foloseau un amestec asemănător atunci când amputau mâini și picioare și căruia îi ziceau *dwale*. Poțiunea se prepara din suc de salată verde, fiere de vier, opiu, măslariță, suc de cucută și oțet, iar tinctura se punea în vin la sfârșit și i se oferea nefericitului care avea să fie măcelărit. Uneori, adormei, dar puteai rămâne și treaz. Era ca și cum ai fi

paralizat dintr-odată. Efectul era temporar, dar neprețuit. Fie și câteva ore fără suferință erau mană cerească pentru răniții căzuți pe front. Unora nu mai avea ce să le facă decât să le închidă ochii.

Câteva sute de morți și alte sute de răniți aveau să fie prețul pentru notița pe care avea să o redacteze a doua zi și să o trimită Sultanului: *Armata noastră a ieșit victorioasă. Provincia Samtskhe-Javakheti a Georgiei va fi anexată Imperiului Otoman.*